

PIRMAS SKYRIUS

Ateitis

1988-ŪJŪ LIEPOS 15 D., PENKTADIENIS

Rankeiloro gatvė, Edinburgas

– Manau, svarbiausia yra padaryti ką nors reikšmingo, – tarė ji. – Na, ką nors iš esmės pakeisti.

– Ką turi galvoje? Pakeisti pasaulį?

– Na, gal ir ne visą pasaulį apskritai, tačiau bent jau dalelę, kuri sukasi apie tave.

Kurį laiką jiedu gulėjo tylėdami, susiglaudę viengulėje lovoje, paskui abu staiga pratrūko kvatotis tyliu, priešaušry bundančiu balsu. – Negaliu patikėti, kad čia taip pasakiau, – leipo ji. – Nuvalkioti žodžiai, ar ne?

– Šiek tiek.

– O taip norėjau tave įkvėpti! Uždegti tavo niūrią sielą dideliams nuotykiams, laukiantiems ateityje. – Ji pasisuko į jį. – Tau turbūt šito net nereikia. Spėju, kad tavo ateitis jau suplanuota papunkčiui, iki menkiausių smulkmenų. Gal kur nors net mėtosi jau paruošta struktūrinė schema.

– Vargiai.

– Tai ką tuomet veiksi? Koks tavo didysis planas?

– Tėvai atvažiuos paimti mano daiktų, pargabens namo, o aš keletą dienų pagyvensiu jų bute Londone, aplankysiu draugus. Paskui – Prancūzija...

– Nuostabu.

– Vėliau galbūt Kinija. Pažiūrėsiu, kas ten gero, o tada veikiausiai trauksiu į Indiją, pakeliausiu po šalį...

– *Kelionės*, – atsiduso ji. – Kaip viskas iš anksto nuspėjama.

– Nemėgsti keliauti?

– Primena bėgimą nuo tikrovės.

– Bijau, tikrovė čia kiek pervertinama, – pareiškė jis vildamasis, kad žodžiai nuskambės niūrokai ir kartu charizmatiškai.

Ji prunkstelėjo.

– Gerai tiems, kas gali tą sau leisti. Kodėl nepasakius tiesiai šviesiai: išvykstu atostogų porai metų? Juk tai visiškai tas pat.

– Ne tas pat. Kelionės plečia akiratį, – atkirto jis ir, pasirėmęs ant alkūnės, ėmė ją bučiuoti.

– Manau, tavo akiratis ir taip jau ganėtinai platus, – įgėlė ji ir nusigręžė. Trumpam. Abu vėl sukrito ant pagalvių. – Be to, turėjau galvoje ne tavo kito mėnesio, o tolesnės ateities planus, kai tau... et, nežinau... – Ji nutilo, tarsi norėdama suregzti kažką neįtikėtinai fantastiško, panašaus į penktąją dimensiją, – kai tau bus *keturiasdešimt* ar panašiai. Kuo norėtum būti sulaukęs keturiasdešimties?

– *Keturiasdešimties*? – Jam irgi, regis, buvo sunku tai suvokti. – Nežinau. Ar leidžiama sakyti „turtingas“?

– Dieve, kaip lėkšta.

– Gerai, tuomet tebūnie „garsus“. – Jis pasitrynė veidu jai į kaklą. – Tai irgi šlykščiai banalu, tiesa?

– Nieko čia banalaus. Tai tiesiog... nuostabu.

– „Nuostabu!“ – Dabar jis mėgdžiojo jos jorkšyrišką akcentą, stengdamasis pabrėžti, kad ji kalba visai kvailai. Jai dažnai tekdavo su tuo susidurti. Snobai vaikinai dažnai juokingais balsais mėgdždiodavo jos dialektą, tarsi jis būtų keistas ar negirdėtas, tad

jau ne pirmą kartą ji pajuto kylantį nepasitenkinimą. Atsitraukė ir prisiplojo nugara prie vėsios kambario sienos.

– Taip, nuostabu. Mes juk turime džiaugtis gyvenimu. Prieš akis tiek galimybių. Kaip pasakė vicekancleris: „Jums atvertos visos durys...“

– „Jūsų pavardės mirgės rytdienos laikraščiuose...“

– *Kažin.*

– Kuo tad džiaugiesi?

– Aš? Niekuo. Mulkinu pati save.

– Aš irgi. Dieve brangus...

Staiga jis nususuko ir pakėlė nuo grindų prie lovos gulintį pakelį cigarečių, tarsi norėdamas apraminti sukilusius nervus. – Keturiasdešimt metų. Keturiasdešimt. Eina sau...

Šypsodamasi iš jo susijaudinimo, ji nusprendė įgelti dar skaudžiau.

– Na, tai ko vis dėlto ketini imtis, sulaukęs keturiasdešimties? Susimąstęs jis prisidėgė cigaretę.

– Matai, Ema...

– Ema? Kas ta Ema?

– Juk tave taip vadina. Pats girdėjau.

– Taip, bet Ema mane vadina tik *draugai*.

– O man galima tave vadinti Ema?

– Tiek to, Deksi, galima.

– Žinai, aš ilgai mažčiau apie šitą „keturiasdešimties laukimą“ ir galiausiai nusprendžiau, kad geriausia būtų likti tokiam, koks esu dabar.

Deksteris Meihju. Kol jis sėdėjo atsirėmęs į pigų, sagutėmis nudaigstyta dirbtinės odos galvūgalį, ji dėbelėjo pro užkritusią plaukų sruogą, ir nors buvo be akinių, vis tiek aiškiai matė, kodėl jis nori likti būtent toks. Akys užmerktos, cigaretė

atsainiai prilipusi prie apatinės lūpos, pro raudonų užuolaidų filtrą besiveržianti ryto aušra maloniai šildo vieną veido pusę, jis visą laiką stengiasi atrodyti taip, tarsi pozuotų fotografui. Emai Morli žodžiai „dailus, stuomeningas“ skambėjo kvailai, lyg devynioliktojo amžiaus atgyvena, tačiau Deksiui šiais laikais tiko vienintelis apibūdinimas „gražus“. Jo veidas buvo iš tokių, į kuriuos pažvelgęs pajunti, kad po oda yra kaulai, tarsi jau vien pati kaukolė būtų patraukli. Daili nosytė, truputį riebi ir blizganti, ir juodi paakiai, lyg švelniai pamušti, tarsi garbės ženklai už prarūkytas bemieges naktis tikslingai pralošinėjant nuogalių pokerį su merginomis iš Bideilo. Jis atrodė kiek klastingas: dailūs antakiai, putli burna, suspaustos lūpos – mažumėlę per tamsios ir per storos, bet dabar išdžiūvusios ir apšerpetojusios, nurausvintos raudonojo bulgariško vyno. Ačiū Dievui, nors plaukai atrodė klaikiai: trumpai kirpti ant pakaušio ir prie smilkinių, ant viršugalvio ir kaktos – baisiai susivėlęs ežiukas. Kad ir kokia žele anksčiau buvo juos sutepęs, dabar iš šukuosenos nieko neliko – plaukai styrojo susitaršę ir sukritę, lyg per didelę kepurę.

Vis dar užsimerkęs jis išpūtė pro šnerves cigaretės dūmus. Aišku kaip dieną jautė, jog yra stebimas, nes tuoj pat pasikišo po pažastimi vieną ranką, kad išsipūstų krūtinės raumenys. Iš kur tokie raumenys? Tik jau ne nuo treniruočių, nebent joms priklausytų maudymasis nuogam ir biliardas. Greičiausiai tai puikios sveikatos, paveldimos giminėje kaip akcijos, investicijos ar prabangūs baldai, išdava. Taigi žavus ar netgi patrauklus, su turkišku raštu išmargintais plačiais šortais, nusmauktais iki pat klubikaulių, ir dabar kažkodėl po ketverių koledžo metų gulintis jos siaurutėje lovoje mažulyčiame nuomojamame kambaryje. „Žavus“? Kas manaisi esanti pati? Džeinė Eir? Atsipeikėk. Surim-tėk. Neskrajojok padebesiais.

Ji ištraukė jam iš burnos cigaretę.

– Įsivaizduoju tave keturiasdešimties, – prabilo su pikdžiugos gaidelė balse. – Kaip gyvą dabar matau tave priešais.

Jis nusišypsojo nė neatsimerkdamas.

– Nagi, varyk.

– Tai va... – Ji įsitaisė lovoje patogiau ir užsitraukė iki pažastų antklodę. – Važiuoji sportiniu automobiliu su nuleidžiamu stogu Kensingtono ar Čelsio rajone, ar dar kur, o tavo mašinytė dirba stebėtinai tyliai, nes visi automobiliai tada dirbs labai tyliai... Kelinti tada bus? 2006-ieji?

Suraukęs kaktą jis mintyse paskaičiavo.

– 2004-ieji.

– Tavo mašinytė lekia Karaliaus gatve, pakibusi virš asfalto vos per šešis colius, po oda aptrauktu vairu lyg kokia pagalvėlė pūpsa tavo nedidelis pilvukas, ant rankų – plonos, tik delnus dengiančios pirštinės, esi jau praplikęs ir nebeturi smakro. Kiurksai mažulytėj mašinoj toks didelis ir storas, kūnas įdegęs, kaip gerai apskrudęs kalakutas...

– Gal pakeiskim pokalbio temą?

– Šalia tavęs sėdi moteris su saulės akiniais. Tavo trečioji, ne, ketvirtoji žmona, nepaprastai graži, manekenė, ne, buvusi manekenė, dvidešimt trejų, tu susipažinai su ja automobilių parodoje Nicoje ar dar kur, kai ji gulėjo išsitiesusi ant naujo automobilio variklio dangčio, ji velniškai graži, bet stamboka...

– Na, visai neblogai. O vaikai?

– Vaikų neturi, tik tris iširusias santuokas. Dabar liepos mėnuo, penktadienis, jūs skubate į užmiesčio vilą, mažoje tavo greituoless bagažinėje – teniso raketės, krocketo lazdos ir pintinė su dangčiu, prikrauta puikiausių rūšių vynu, Pietų Afrikos vynuogių, keptų putpelių su šparagais, vėjas kedena tau viršugalvio plaukus, esi baisiai patenkintas savimi ir savo trečiaja žmona... ar ketvirtąja, nežinau, ji žiūri į tave ir šypsosi visais dviem

šimtais blizgančių baltų dantukų, tu irgi jai šypsaisi ir stengiesi negalvoti, kad judu viens kitam neturit ką pasakyti, ničnieko.

Staiga ji prikando liežuvį, it mietaį prarijus. Tauški nesąmones, subarė save. Pasistenk nepaistyti niekų.

– Bet jeigu tave nors kiek paguos, dėl branduolinio karo iki to laiko mes jau seniai būsime po velėna! – linksmai pridūrė ji, tačiau jis vis tiek piktaį pašnairavo.

– Gal verčiau eisiu, jeigu jau esu toks lėkštas ir sugadintas.

– Ne, dar pabūk, – sukruo ji. – Dar tik ketvirta ryto.

Jis pasislanko žemyn, kol veidas atsidūrė vos per kelis centimetrus nuo jos.

– Nesumoju, kaip gali įsivaizduoti mane po tiekos metų, jei beveik nepažįsti.

– Pažįstu tokį žmonių tipą.

– Tipą?

– Mačiau keletą tokių šiuolaikinių kalbų fakultete, belaidančių gerkles ir keliančių prabangius vakarėlius...

– Negali būti, aš net smokingo neturiu. Be to, aš gerklės nelaidau.

– Arba plaukiojančių jachtomis po Viduržemio jūrą per didžiašias šventes ir plyšaujančių ra-ra-ra...

– Na, jeigu jau aš toks siaubingas... – Jo ranka gulėjo jai ant klubo.

– Nes toks ir esi...

– Ko tada guli su manim vienoj lovoj? – Jo ranka nuslydo į šiltą minkštą vietelę tarp šlaunų.

– Gerai pagalvojus, tai aš su tavim ir nemiegojau, tiesa?

– Nelygu kaip pažiūrėsi. – Jis pasilenkė ir pabučiavo ją. – Klok savo sąlygas. – Jo ranka gulėjo jai ant juosmens, o kojos brovėsi tarp jos kojų.

– Beje, – sumurmėjo bučiuodama ją.

– Kas? – Jis pajuto, kaip jos koja apsaveja ir traukia artyn jo blauzdą.

– Išsivalyk dantis.

– Jeigu tau nemaišo, man ir taip gerai.

– Siaubingai dvokia, – nusijuokė ji. – Vynu ir cigaretėmis.

– Nieko čia blogo. Nuo tavęs irgi trenkia tuo pačiu.

Ji staigiai loštelėjo galvą, nutraukdama bučinį.

– Tikrai?

– Nesijaudink. Man patinka vyno ir cigarečių kvapas.

– Aš tuoj. Luktelėk. – Ji nusviedė antklodę ir persiropštė per jį.

– Kur tu? – Uždėjo ranką jai ant nuogo peties.

– Į tupyklą, – atsakė ji ir pasičiupo nuo rietuvės knygų šalia lovos akinius: didelius, su juodais *NHS* rėmeliais, standartinio modelio.

– Tupykla... tupykla... Atleisk, nežinau, ką reiškia šis žodis.

Ji stabtelėjo, viena ranka prisidengusi krūtinę ir atsukusi jam nugarą.

– Nesugalvok išeiti, – paprašė šlepsėdama per kambarį, užsikišo du pirštus už kelnaičių kraštelio ir timptelėjo žemyn, kad paslėptų sėdmenis. – Ir, žiūrėk, neišdykauk.

Jis giliai išpūtė orą pro nosį ir patogiai atsisėdo lovoje, pasikui ėmė apžiūrinėti skurdų nuomojamą kambarėlį, būdamas beveik visiškai tikras, kad kur nors tarp gausybės meninių atvirukų ir grėsmingų spektaklių afišų fotokopijų neabejotinai aptiks ir Nelsono Mandelos, lyg kokio užsigalvojusio svajonių vaikino, nuotrauką. Per pastaruosius ketverius metus jam teko lankytis daugybėje tokių kambarėlių visame mieste, lyg kokiose nusikal-timo vietose, kur šešių pėdų atstumu būtinai išvysi Ninos Simon albumą, ir nors jam retai tekdavo viešėti ten pat antrą kartą, viskas buvo pernelyg gerai pažįstama. Perdegusios naktinės lempelės, pamiršti ir apleisti kambariniai augalai, pigios, netinkamų dydžių

patalynės skalbimo miltelių kvapas. Ji turėjo merginoms būdingą aistrą fotomontažui; fotoaparatus blykstės nutvieksti koledžo draugų ir šeimos narių atvaizdai, įkomponuoti į gausybę Šagalo, Vermerio, Kandinskio, Če Gevaros, Vudžio Aleno ar Samuelio Beketo darbų. Čia nebuvo beveidžių daiktų. Viskas bylojo apie atsidavimą menui ar požiūrį į jį. Jos kambarys buvo gyvas manifestas, ir sunkiai atsidusėjus Deksteriui teko pripažinti, kad šita mergina yra iš tų, kurioms žodis „buržuazinis“ prilygsta keiksmožodžiui. Jis žinojo, kodėl žodis „fašistas“ kai kam kelia neigiamų emocijų, bet jam labai patiko žodžio „buržuazinis“ reikšmė ir prasmė. Asmeninis saugumas, kelionės, gardus valgis, puikios manieros, ambicijos. Ko čia gailėtis ir atsiprašinėti?

Jis stebėjo, kaip iš burnos raitosi dūmai. Grabaliodamas pelelinės, užčiuopė knygą. „Nepakeliama būties lengvybė“. Nugarėlė suaižėjusi ties erotiškiausiom vietom. Šitų žiauriai individualizuotų panelių bėda, kad jos visos labai panašios. Kita knyga. „Žmogus, savo žmoną supainiojęs su skrybėle“. Kvailys neraliuotas, pamanė, nuoširdžiai įsitikinęs, kad jis tokios klaidos niekada gyvenime nepadarys. Sulaukus dvidešimt trejų, Deksterio Meihju ateities gyvenimo vizija buvo ne ką aiškesnė už Emos Morli. Jis tikėjosi sėkmingos karjeros, troško, kad tėvai juo didžiutuotųsi, gaidė vienu metu miegoti su daugiau nei viena moterimi, bet ar pavyks visa tai suderinti? Jis norėjo būti aprašinėjamas žurnalų straipsniuose ir vylėsi, kad vieną gražią dieną išvys ten savo darbo retrospektyvą, nors dar gerai nežinojo, koks iš tiesų bus tas jo darbas. Jis troško gyventi ekstremaliai ir nesusimauti. Jis svajotojo gyvenimą tvarkytis taip, kad jeigu kas sumanys jį nufotografuoti be išpėjimo, ta nuotrauka turės būti nepriekaištinga. Viskas turi būti tobula. Ir smagu. Kuo daugiau linksmybių ir kuo mažiau liūdesio. Tik tiek, kiek neišvengiama.

Planas, sakytum, nesudėtingas, bet jau, žiū, įsivėlė keletas klaidų. Pavyzdžiui, ir šiąnakt viskas turėjo būti kitaip: ašaros, nemalonūs pokalbiai telefonu ir priekaištai. Tikriausiai reikia kuo greičiau iš čia nešdintis – jis apmetė akimis ant grindų išmėtytus drabužius ruošdamasis sprukti. Kaip tik tuo metu vonios kambaryje išpėjamai barkštelėjo unitazo dangtis, iš senovinio bakelio nužliaugė vanduo. Jis greitai padėjo knygą į vietą, po lova sužvejojo nedidelę geltoną garstyčių skardinėlę. Atidaręs įsitikino, kad joje – taip, iš tiesų – yra prezervatyvų ir keli pilki kaip pelės išmatos trupinėliai žolės. Geltonosios skardinėlės siūlomi sekso ir kvaišalų malonumai grąžino jam viltį, ir jis nusprendė dar šiek tiek čia pasilikti.

Vonios kambaryje Ema Morli nusišluostė nuo lūpų dantų pastos likučius ir ėmė svarstyti, ar tik nebus padariusi didžiulės klaidos. Po ketverių romantiškai bergždžių metų ji pagaliau permiegojo su vaikinu, kuris jai be galo patinka ir kuris jau seniai krito į akį vienam vakarėly dar 1984-aisiais, bet po kelių valandų jis išeis. Išnyks tikriausiai visiems laikams. Vargu ar jis pakvies ją drauge keliauti į Kiniją, be to, Kiniją boikotavo ji pati. Jis išties nuostabus, ar ne? Deksteris Meihju. Atvirai kalbant, ji įtarė, kad jis nėra jau toks tobulas, per daug savimi pasitiki, vis dėlto ganėtinai populiarus ir mielas, o be to, neužginčysi – ir labai patrauklus. Tai ko ji čia dabar spyriojasi ir nešykšti jam sarkazmo? Ko negali atrodyti savimi pasitikinti ir linksma, kaip tos smagios, prisiziūrėjusios mergiotės, su kuriomis jis nuolat sukiojasi? Pro mažą vonios kambario langelį skverbėsi bebrėkštantanti aušra. Surimtėk ir susikaupk. Pirštų galiukais pasilygino plaukus, nutaisė rimtą veidą, dar kartą truktelėjo seno unitazo bakelio grandinę ir grįžo į kambarį.

Deksteris stebėjo ją nuo lovos pasirodančią tarpduryje su chalatu ir studentiška kepure plokščiu kvadratinu viršumi, ją turėjo išsinuomoti pabaigtuvių ceremonijai, vieną koją valiūkiškai gundančiai užmetusią ant durų staktos, rankoj laikančią ritinėlin susuktą mokslų baigimo pažymėjimą. Dėbtelėjusi pro akinius ji nusmaukė kepurę, pridengdama vieną akį, ir tarė:

– Ką pasakysi?

– Tau tinka. Šauniai atrodai su ta kepure. O dabar nusiimk ir eikš į lovą.

– Nė už ką. Man ji atsiėjo trisdešimt svarų, tad dabar turi už juos atidirbti. – Ji mostelėjo chalato skvernu kaip vampyras mantija. Deksteris sugriebė jo kraštą, bet gavo pažymėjimu. Ji atsisėdo ant lovos, nusiėmė ir pasidėjo akinius, paskui nusimetė chalata. Jis dar spėjo paskutinįkart žvilgtelėti į jos nuogą nugarą ir krūtų liniją – netrukus jos pasislėpė po juodais medvilniniais marškinėliais su užrašu, reikalaujančiu nedelsiant nutraukti branduolinio ginklavimosi varžybas. Na va, gražiausia, pamanė. Nieko nėr geresnio seksualinei aistrai skatinti kaip juodi, ilgi, politizuoti medvilniniai marškinėliai. Na, nebent gal dar ir Treisės Čapman dainų albumas.

Susitaikęs su padėtimi, jis pakėlė nuo grindų pažymėjimą, nusmaukė elastinę gumytę nuo ritinėlio ir garsiai perskaitė:

– Anglų kalba ir istorija. Diplomas su pagyrimu. Aukščiausios klasės įvertinimas.

– Skaityk ir pavydėk, nevykęs bernužėli. – Ji čiupo pažymėjimą. – Ei, atsargiai, nesuplėšyk.

– Turbūt įsirėminsi, ar ne?

– Mama su tėčiu padarys iš jo plakatą per visą sieną. – Kietai susuko ir patapšnojusi sulygino abu galus. – Pagamins laminuotus padėkliukus kavai. O mama išsitatuiruos ant nugaros.

– Beje, kur tavo tėvai?

– Et, čia pat, kaimynystėje.

Jis net krūptelėjo.

– Viešpatėliau! Tikrai?

Ji nusijuokė.

– Nesibaimink. Jie parvažiavo į Lidsą. Tėvas mano, kad viešbučiai skirti tik snobams. – Ritinėlis nuskriejo po lova. – O dabar pasislink, – paragino ir stumtelėjo jį ant šaltos čiužinio dalies. Jis leido atsigulti šalia, vieną ranką ne itin patogiai pakišo jai po nugara ir ėmė geidulingai bučiuoti kaklą. Ji atsisuko smakrą įrėmusi sau į krūtinę.

– Deksi?

– Ko?

– Pagulėkim apsikabinę, gerai?

– Gerai. Jeigu taip nori, – galantiškai atsakė, nors, tiesą pasakius, jis niekada nepripažino gulėjimo apsikabinus ir jam nepritarė. Tegu glamonėjasi storos tetulės ir meškinai. Nuo glamonių jį sutraukdavo mėšlungis. Verčiau iš karto pripažinti pralaimėjimą ir kuo skubiau drožti namo, bet ji jau buvo drąsiai įsitaisiusi šalia ir padėjusi galvą jam ant peties, tad jie kurį laiką gulėjo įsitempę ir susikaupę, paskui ji prabilo:

– Negaliu patikėti, kad prašiau pagulėti apsikabinus. Eina sau! Gulėti apsikabinus. Labai atsiprašau.

Jis nusišypsojo.

– Viskas gerai. Svarbu, kad nepaprašei susiriesti į kamuoliuką.

– Būtų jau visai blogai.

– Arba myluotis.

– Myluotis! Kaip siaubinga. Prižadėkim niekada gyvenime nesimyluoti, – paprašė ji ir iš karto pasigailėjo. Ką? Abu? Mažai šansų. Stojų tylą. Jie daug kalbėjosi ir bučiavosi, iššitas aštuonias valandas, tad dabar abu jautė sunkų, visa apimantį nuovargį,

kuris paprastai užaina apyaušriu. Vidiniame kieme pragydo juodieji strazdai.

– Man patinka šitas garsas, – sumurmėjo jis jai į plaukus. – Juodųjų strazdų giesmės prieš aušrą.

– O aš jų nekenčiu. Atrodo, lyg būčiau padariusi kažką, dėl ko tuoj imsiu gailėtis.

– Kaip tik dėl to man jie ir patinka, – ištarė jis, siekdamas juodo, charizmatiško efekto. Kiek patylėjęs pridūrė: – O kas? Negi taip ir yra?

– Kas?

– Padarei kažką, dėl ko tuoj imsi gailėtis?

– Ar šitai turi omeny? – Ji spustelėjo jam ranką. – Ko gero, taip. Juk dar nežinia, ar ne? Paklausk iš ryto. O tu?

Jis priglaudė lūpas jai prie viršugalvio.

– Aišku, kad ne, – atsakė ir pagalvojo: *daugiau tai nepasikartos*. Patenkinta jo atsakymu, ji dar stipriau prisiglaudė.

– Mums reikia numigti.

– O kam? Rytoj niekas nelaukia. Jokių terminų, jokių darbų...

– Tik visas gyvenimas prieš akis, – mieguistai atkirto ji, įkvėpdama šilto, nuostabaus jo kūno kvapo, ir tuoj pat pajuto, kaip per pečius nuvilnijo susirūpinimas, nes galvoje šmėstelėjo: savarankiškas suaugusio žmogaus gyvenimas. Ji visai nesijautė suaugusi. Ji tam dar nebuvo pasirengusi. Jautėsi taip, tarsi vidury nakties būtų užkalkusi gaisro sirena, o ji stovėtų gatvėje nuoga, su gniužulu drabužių po pažastim. Ką reikės daryti, kai mokslai baigėsi? Kaip stumti dienas? Ji neturėjo žalio supratimo.

Ji raminosi, kad svarbiausia jaustis drąsiai ir ištvermingai ir padaryti ką nors reikšmingo. Nebūtina keisti viso pasaulio, užtenka nuveikti ką nors gero čia pat. Leistis į gyvenimą su diplomu, turinčiu dvigubą aukščiausią įvertinimą, su aistra ir naująja *Smith Corona* elektrine spausdinimo mašinėle ir uoliai

imtis rašyti... ką nors. Galbūt ėmusis meno pakeis kam nors gyvenimą. Parašys ką nors gražaus. Saugos ir brangins draugystę, liks ištikima savo įsitikinimams gyventi prasmingai, aistringai ir dorai. Įgis naujų potyrių. Jeigu įmanoma, mylės ir bus mylima. Saikingai maitinsis. Ir panašiai.

Vadovaujantis pagrindiniais filosofijos postulatais tai ne kažin kas, ne tai, kuo galėtumei dalytis su kitais, o mažiausiai su šituo žmogum, bet ji tikėjo. Pirmosios savarankiško gyvenimo valandos pralėkė gana sklandžiai. Ryta, išgėrusi puodelį arbatos ir prarijusi tabletę aspirino, ji gal net sukaups tiek drąsos, kad paprašys jo grįžti į lovą. Abu jau bus išsiblaivę, dėl to nepalengvės, bet gal net ir patiks. Tuos kelis kartus, kai teko miegoti su vaikinais, viskas baigdavosi kvailu kikenimu ar ašaromis, tad dabar būtų malonu išgyventi tarpinę būseną. Prisiminė ir pagalvojo, ar dar liko garstyčių skardinėlėje prezervatyvų. Nėra pagrindo abejoti, kad jų ten nėra. Kai pastarąjį kartą žiūrėjo, tikrai buvo: 1987-ųjų vasaris, Vincas, inžinerinės chemijos studentas apžėlusia nugara, kuris pūtėsi nosį į jos pagalvės užvalkalą. Geri buvo laikai, oi, geri...

Buvo jau gerokai prašvitę. Deksteris matė, kaip pro žieminių užuolaidų, kurios atiteko jai su nuomojamu kambariu, plyšį į vidų skverbiasi rausva naujos dienos šviesa. Atsargiai, kad neprižadintų, ištiesė ranką ir numetė nuorūką į puodelį, iš kurio gėrė vyną, tada įsistebeilijo į lubas. Vargu ar beužmigs. Verčiau paspoksos į painius pilkų užuolaidų raštus, kol ji kietai įmigs, paskui tyliai išlips iš lovos ir išeis jos nepažadinęs.

Aišku, jeigu išeis dabar, daugiau jos nebepamatys. Įdomu, ar ji supyks, ir nusprendė, kad tikriausiai taip. Merginos paprastai supyksta. O kaip jis? Ketverius metus puikiausiai išsivertė be jos. Iki vakardienos buvo įsitikinęs, kad ji vardu Ana, o per išleistuves nebegalėjo atplėšti nuo jos akių. Kodėl anksčiau jos nepastebėjo? Jis įdėmiai apžiūrinėjo miegančiosios veidą.

Graži, bet, atrodo, ją tai erzina. Vyno raudonumo plaukai, regis, specialiai nukirpti bet kaip, lyg pati būtų stovėjusi priešais veidrodį ir išsikarpiusi kaip papuola ar būtų pasidarbavusi Tilė-kaip-ten-jos-pavardė, ta skardžiabalsė dručkė, su kuria dalijosi butu. Jos oda paburkusi ir pablyškusi, kas būdinga ilgai sėdintiems bibliotekose ar mėgstantiems pintomis maukti alų baruose, o su tais akiniais ji panaši į perdėm tvarkingą pelėdą. Dailus, putlokas smakras, gal tiesiog vaikiškai apvalus (o gal dabar niekas nesako „putlus“ ir „vaikiškai apvalus“? Lygiai taip pat būtų nepaduru jai girdint prasitarti, kad jos krūtinė milžiniška, nors tai gryniausia teisybė, nes ji tučtuoju užsigautų ir įsižeistų.)

Tiek to, grįžkim prie veidelio. Ant mažos dailios nosytės odos matyti plonas riebalų sluoksnelis, kakta išberta smulkiais raudonais spuogeliais, tačiau visa tai atmetęs nepaneigtum, kad jos veidelis – ką ir besakyti, tikras stebuklas. Dabar, kai buvo užsimerkusi, jis nebeprisiminė, kokios spalvos jos akys, tik tai, kad jos didelės, ryškios ir juokingos, lygiai kaip ir dvi raukšlės plačios burnos kampučiuose, tarsi du lenktiniai skliaustai, kurie dar labiau išryškėja, kai ji juokiasi, o tą ji daro dažnokai. Lygūs, rausvi, kapiliarų išmarginti skruostai, it minkštos, šiltos raumenų pagalvėlės. Lūpos nepadažytos, bet švelnios ir minkštos, aviečių spalvos, šypsantis kietai sučiaupiamos, tarsi ji nenorėtų rodyti dantų, kurie jos burnai truputėlį per dideli, o vienas priekinis nuskilusiu kampu. Į visa tai žiūrinčiajam dingojosi, jog ji kažką slepia, – gal juoką, gal išmintingą pastabą ar net fantastišką mįslingą pokštą.

Jeigu jis dabar išeis, niekada nebepamatys šito nuostabaus veidelio, gal tik kokiam draugų susitikime po dešimties metų. Tada ji jau bus nutukusi, nusivylusi gyvenimu ir ims skųstis, kad tąkart jis išslūikino neatsisveikinęs. Verčiau išeiti tyliai, ir jokių

draugų susitikimų. Nagi, judinkis, galvok apie ateitį. Ten tavęs laukia šimtai gražių snukelių.

Kol jis dvejojo, jos lūpose nušvito plati šypsena. Neatmerk-dama akių paklausė:

– Tai ką sumintijai, Deksi?

– Dėl ko, Ema?

– Dėl manęs ir savęs. Ar tai jau meilė, kaip manai? – Ir ki-miai nusijuokė pro kietai sučiauptas lūpas.

– Pamiegok dar, gerai?

– Tada liaukis spoksojęs man į nosį. – Ji atmerkė mėlynai žalias akis, ryškas ir skvarbias. – Kas rytoj?

– Turi galvoje šiandien?

– Šiandien. Ką veiksime šią puikią prasidedančią dieną?

– Šiandien penktadienis. Penktadienis nuo ryto iki vakaro.

Šv. Svizino diena, jeigu ką.

– Ką ji reiškia?

– Seną tradiciją. Jeigu tądien lyja, lis ir ateinančias keturias-dešimt dienų ar visą vasarą. Ar panašiai.

Ji susiraukė.

– Nieko apie tai neišmanau.

– Ir nereikia. Tai prietarai.

– Lis kur? Juk kur nors visada lyja.

– Ant Šv. Svizino kapo. Jis palaidotas Vinčesterio katedros kieme.

– Iš kur visa tai žinai?

– Aš ten mokiausi.

– O, varge, – sumurmėjo ji, įsikniaubusi į pagalvę.

– „Jeigu Šv. Svizino dieną lyja lietus, / Tai visą vasarą bus da-di-da-dum.“

– Koks gražus eilėraštis.

– Aš jį perfrazavau.

Ji vėl nusijuokė ir mieguista tingiai pakėlė galvą.

– Deksi, o?..

– Kas?

– O jeigu šiandien nelis?

– Na...

– Ką ketini daryti vėliau?

Pasakyk, kad turi darbo.

– Nieko ypatingo, – atsakė jis.

– Tai gal tada nuveikiam ką nors drauge? Mudu abu?

Palauk, kol ji užmigs, tada spruk.

– Gerai. Nuveikiam, – pritarė jis.

Ji nusvarino galvą ir sumurmėjo:

– Nauja graži diena.

– Nauja graži diena.

ANTRAS SKYRIUS

Ir vėl į gyvenimą

1989-ŪJŪ LIEPOS 15 D., ŠEŠTADIENIS

Volverhamptonas ir Roma

*Mergaičių persirengimo kambarys
Stouk Parko valstybinė bendrojo lavinimo mokykla
Volverhamptonas
1989 m. liepos 15 d.*

Sveikas, mielas!

Kaip tu? Ir kaip Roma? Amžinajame mieste nuostabu, o aš Volverhamptone jau tūnau dvi dienas ir jos man virto mėnesiais (nors galiu atskleisti paslaptį, kad čia yra puiki picerija, tiesiog nuostabi).

Po mūsų paskutinio pasimatymo nusprendžiau imtis darbo, apie kurį tau tada pasakojau, – „Kūjo“ teatro kooperatyve, kur pastaruosius keturis mėnesius nuolat kažką statom, repetuojam, gastroliuojam su spektakliu „Žiaurus krovinyš“. Tai puikus Meno tarybos finansuojamas veikalas apie vergų prekybą. Pagrindinė mintis perteikiama visu spektaklio siužetu, liaudies dainomis ir šaunia, tiesiog šokiruojančia pantomima. Į voką idėjau atšviestą lankstinuką, kad pats savo akimis pamatytum, koks tai klasiškas kūrinys.

„Žiaurus kroviny“ yra ET (kaip tau – paaiškinu: Edukacinio teatro) spektaklis, skirtas 11–13 metų paaugliams, skelbiantis provokuojantį požiūrį į vergiją kaip į Negerą Dalyką. Aš vaidinu Lidiją... kaip čia pasakius – atlieku pagrindinį išpuikusios tuščiagarbės nenaudėlio sero Abdijo Grimo dukters vaidmenį. (Ar iš pavardės gali nuspėti, kad jis blogas žmogus?) Jautriausioje spektaklio vietoje galiausiai suvokiu, kad visi mano gražūs daiktai, puošnios suknelės (pabrėžiu – suknelės) ir papuošalai (taip pat pabrėžiu) yra nupirkti už tokių pat žmonių kaip aš pralietą kraują (ojoj) ir aš jaučiuosi sutepta (spoksau į rankas, tarsi jos iš tiesų būtų *SUTEPTOS JŲ KRAUJU*), suteršta iki pat sielos *GELMIŲŲŲŲ*. Tai nepaprastai stiprus kūrinys, nors, deja, vakar kažkokie vaikiščiai apmėtė mane malteserais*.

Iš tikrųjų spektaklis nėra blogas, bent jau kontekstas, tad nesuprantu, ko čia taip ciniškai postringauju, tikriausiai suveikė savigynos mechanizmas. Mes iš tiesų sulaukiam nemažos reakcijos vaikų, kurie žiūrėjo šį spektaklį, t. y. tų, kurie nesimėto saldainiais. Mokyklose rengiame teatro dirbtuves, o tai nuostabu. Tiesiog neįtikėtina, kaip mažai vaikai išmano apie savo kultūrinį palikimą, netgi Vakarų Indijos vaikai menkai žino apie savo kilmę. Su malonumu ėmiausi ir rašymo, jis teikia naujų idėjų spektakliams ir kitiems pomėgiams. Taigi manau, kad tai prasmingas užsiėmimas, nors tau gali pasirodyti, jog tuščiai švaistau laiką. Esu nuoširdžiai įsitikinusi, Deksteri, kad mes galime pakeisti pasaulį. Juk ketvirtajame dešimtmetyje Vokietijoje klestėjo radikalusis teatras, o pažiūrėk, kas iš to

* *Maltesers* – Anglijoje ir Airijoje populiarūs Mars produktų serijos pieninio šokolado rutuliukai su salykliniu įdaru (čia ir toliau – *vert. past.*).

išėjo. Mes ketiname užkirsti kelią spalviniams prietarams Vakarų Midlanduose ir to sieksime mokydami tegu nors ir po vieną vaiką.

*Trupėje mūsų keturi. Kvamas vaidina Kilnujį Vergą, ir nors mudu atliekam tarno ir jo meilužės vaidmenis, iš esmės sutariam neblogai (deja, kai anądien paprašiau jo parnešti iš kavinės pakelį traškučių, jis pažiūrėjo į mane taip, tarsi bučiau jį **IŠNAUDOJUSTI**). Tačiau šiaip jis mielas ir į darbą žiūri gan rimtai, nors per repeticijas dažnai žliumbia, ir mane tai iš pradžių trikdė. Jis tikras verksnys, jeigu supranti, ką turiu galvoje. Spektaklyje turime vaidinti didžiulę tarp mūsų tvyrančią seksualinę įtampą, bet, kaip matai, menas dažnai atkartojamas ir gyvenime.*

*Dar yra Sidas. Jis vaidina mano nedorėlį tėvą Abdiją. Puikiai žinau, kad tavo vaikystė prabėgo žaidžiant prancūzišką kriketą baltų ramunių pievoje ir nespoksėjai į televizorių kaip deklasuotasis, tačiau Sidas anksčiau buvo ganėtinai garsus, nusifilmavo seriale „Miesto ritmas“, tad dabar jis kiekviename žingsnyje bjaurisi nusiritęs iki **TOKIO LYGIO**. Sidas griežtai atsisako vaidinti pantomimą, nesuvokia, kaip galima rodytis žiūrovui su daiktu, kurio iš tiesų neturi, ir kas antrą sakinį pradeda žodžiais: „Kai aš filmavausi televizijoje...“, suprask: „Kai aš buvau laimingas ir patenkintas...“ Sidas šlapinasi į praustuvus ir mūvi tokias baisuokliškas poliesterio kelnes, kokias žmonės paprastai **IŠMETA**, o ne skalbia, ir maitinasi autoservisų užkandinėse parduodamais pyragėliais su mėsa. Mudu su Kvamu manom, kad Sidas yra truputėlį rasistas, nors ir neparodo, bet vis dėlto jis gana mielas ir geras žmogus.*

Dar yra Kendė. Ak, jau ta Kendė. Tau ji patiktų, tikras saldiniukas. Ji vaidina klastingą tarnaitę, plantacijos

savininką ir serą Viljamą Vilberforsą, yra labai graži, dvasinga ir, nors aš nekenčiu šito žodžio, – tikra kalė. Ji nuolat manęs klausinėja, kiek man iš tikrųjų metų, ir įrodinėja, jog atrodau labai suvargusi, o jeigu išsigyčiau glaustinius lėšius, gal net pasidaryčiau patraukli. Žinoma, man tai **PATINKA**. Ji neužsičiaupdama visiems aiškina dirbanti teatre tik dėl to, kad gautų aktorių profesinės sąjungos pažymėjimą, ir stumia laiką, kol bus pastebėta kokio nors Holivudo prodiuserio, lietingą antradienio popietę atsitiktinai sutikto Dadlio gatvėje, ieškančio naujo išpūdingo talento būsimai laidai. Vaidinti juk tikra nesąmonė, ar ne? Kai įsteigėme КТК („Kūjo“ teatro kooperatyvą), buvom užsibrėžę tikslą suburti pažangų kolektyvą be jokių egoistų ar garbėtroškų, besipuikuojančių vaidmenimis televizijoje, ir ketinom dirbti širdžiai malonų, originalų, politiškai orientuotą darbą. Tau gal nuskambės ir kvailai, bet mes tikrai šito siekėme. Tačiau demokratinio lygiavinio kolektyvo bėda, kad turi paklusti tokiems avigalviams kaip Sidas ar Kendė. Nepykstu, ji ir nesugeba vaidinti, bet tas jos škotiškas akcentas tiesiog nebepakenčiamas. Tarsi būtų patyrusi insultą. Be to, ji dar turi įprotį užsiiminėti joga vienais apatiniais. Na va, ir pagavau tave. Susidomėjai, ar ne? Pirmą kartą gyvenime regiu žmogų, kuris garbina saulę su korsetu ir prisegamomis kojinėmis. Juk tai nenormalu? Vargšelis Sidas negali padoriai kramtyti pyragėlio su mėsa, vis krinta jam iš burnos. Kai pagaliau ateina laikas eiti į sceną, kuris nors iš vaikų ima ir garsiai sušvilpia, tada po spektaklio autobusiuke Kendė vaidina baisiai itūžusią feministę. „Nekenčiu, kai kas nors kritikuoja mano išvaizdą. Visą gyvenimą žmonės žavisi mano puikia fizionomija ir tvirtu jaunu kūnu!“ – šūkauja ji tampydama korseto diržą,

lyg būtų nutikęs didžiulės politinės svarbos įvykis ar mes turėtume lėkti į gatvę vaidinti agitacines propagandines miniatiūras apie moterų trėmimą iš šalies, kad turi didžiulius papus. Nusišneku, tiesa? Ar dar jos neįsimylėjai? Kai grįši, galbūt tave su ja ir supažindinsiu. Jau dabar matau, kaip tu kietai sukandi dantis, perkreipi lūpas ir žiojiesi klausti apie jos karjeerą. O gal ir nesupažindinsiu...

Ema Morli užvertė lapą, nes į kambarį atskubėjo Garis Natkinas, toks liesas ir susirūpinęs, nes atėjo laikas dar vienam pasitarimui prieš spektaklį ir padrašinamai direktoriaus bei „Kūjo“ teatro kooperatyvo bendrasteigėjo kalbai. Bendras persirengimo kambarys buvo visai nepanašus į drabužinę. Tai buvo paprasčiausia bendrojo lavinimo mokyklos mergaičių rūbinė, kurioje net ir savaitgaliais tvyrojo specifinis hormonų, rausvo skysto muilo ir paplėkusių rankšluosčių kvapas, jį Ema puikiai prisiminė iš vaikystės: hormonų, rausvo skysto prausimosi muilo ir paplėkusių rankšluosčių.

Žengdamas pro duris Garis Natkinas garsiai atsikrenkštė. Jo veidas buvo išblyškęs, oda suerzinta skutimosi peiliuku, viršutinė juodų marškinių saga užsegta prie pat kaklo asmeniniu šio žmogaus idealo – Džordžo Orvelo – stiliumi.

– Šįvakar puiki auditorija, mielieji! Daugiau nei pusė salės, o apskritai – ne taip jau ir blogai!

Nors apskritai taip ir liko neaišku, ką jis turėjo omenyje. Turbūt dėl to, kad jo dėmesį patraukė Kendė, apsitempusi taškuotu triko ir banguojanti pilvo raumenimis.

– Parodykim jiems, ką galim, brangieji! Išverskim juos iš padų!

– Aš tai mielai išversčiau, – suurzgė Sidas, nenuleisdamas akių nuo Kendės ir rankiodamas nuo stalo pyragėlio trupinius. – Ištaškyčiau tuos siaubūnus vinių prismaigstyta kriketo lazda.

– Būk geras, nusiteik pozityviai, Sidai, – meiliai paprašė Kendė, giliai ir pratisai iškvėpdama.

Garis tratėjo toliau:

– Nepamirškite, kad reikia būti žvaliems, neprarasti komandos jausmo, kalbėti gyvai, tarti žodžius taip, tarsi sakytumėt juos pirmą kartą, o svarbiausia – nesileisti žiūrovų niekinamiems ar kaip nors kitaip pašiepiamiems. Bendraukite su auditorija. Neatsikirtinėkite. Nesileiskite erzunami. Nesuteikite jiems tokio malonumo. Liko penkiolika minučių, mielieji! – Po šių žodžių Garis, lyg koks kalėjimo prižiūrėtojas, užtrenkė duris.

Sidas tuoj pat ėmėsi vakarinio apšilimo – pradėjo pusbalsiu murmėti įprastinę mantrą: „Nekenčiu šito darbo, nekenčiu šito darbo.“ Už jo įsitaisė Kvamas, iki pusės nuogas, tik su nudrengtom ir apiplyšusiom kelnėm, rankas pasikišęs po pažastimis, atmetęs galvą, gal meditavo, o gal stengėsi neapsižliumbti. Emai iš kairės aukštu, šaižiu sopranu Kendė traukė arijas iš „Vargdienių“ ir krapštinėjo puantų, kuriuos buvo pasilikusi po aštuoniolikos metų, prašoktų baletė, galus. Ema atsigrįžo pasižiūrėti į savo atvaizdą suskilusiam veidrodyje, pasitaisė sudribusias pūstas lininės ampyrinės suknelės rankoves, nusiėmė akinius ir atsiduso Džeinės Ostin stiliumi.

Pastarieji metai buvo ilgiausia virtinė netinkamų sprendimų, blogų pasirinkimų ir neįgyvendintų projektų. Iš pradžių ji grojo bosine gitara mergaičių muzikinėje grupėje, kuri pakaitomis vadinosi tai „Gerklė“, tai „Šeštoji skerdykla“, tai „Pasenęs sausainis“, nes niekaip negalėjo apsispręsti, kokį pavadinimą pasirinkti, ką jau kalbėti apie muzikinę kryptį. Dar buvo alternatyvus naktinis klubas, kuriame niekas nesilankė, pradėtas ir nebaigtas pirmasis romanas, pradėtas ir nebaigtas antrasis romanas, keletas apgailėtinų sezoninių vasaros darbų – Ema pardavinėjo turistams škotiškus ir kašmyro pledus. Pačiu sunkiausiu metu net

buvo nusprendusi lankyti cirko artistų meistriškumo kursus, bet galiausiai paaiškėjo, kad tam neturi gabumų. Trapecija – ne pati geriausia išeitis.

Plačiai išpopuliarėjusi „Antroji meilės vasara“* liko kaip slogus ir melancholiškas prisiminimas. Net ir taip jos mylimas Edinburgas tapo nebeįdomus ir slegiantis. Gyvenimą universiteto miestelyje galėjai lyginti su vakarėliu, iš kurio visi seniai išsiskirstė, tad spalį ji atsisakė nuomojamo butuko Rankeiloro gatvėje ir skaudama širdimi sugrįžo pas tėvus kentėti ilgos, drėgnos ir atšiaurios žiemos, durų trankymo ir sėdėjimo prie televizoriaus vakarais namuose, kurie staiga pasidarė nepakeliamai ankšti.

– Tu juk su pagyrimu baigėi dvi specialybes! Kokia nauda iš tavo diplomo? – kasdien klausinėjo mama, tarsi Emos diplomas būtų buvęs kokia ypač galinga jėga, kuria ji kategoriškai atsisakydavo pasinaudoti. Jaunėlė Mariana, sėkmingai ištekėjusi ir neseniai pagimdžiusi kūdikį medicinos sesuo, vakarais ateidavo pikdžiugiškai paspoksoti į taip žemai puolusią mamytės ir tėvelio numylėtinę.

Tačiau kartkartėmis vis išdygdavo Deksteris Meihju. Vasarą po baigimo jai teko proga pagyventi keletą paskutinių šiltų vasaros dienų nuostabiame jo tėvų name Oksfordšyre; ne name, jos akimis, tikrame dvare. Didžiuliame, statytame dvidešimto amžiaus trečiajame dešimtmetyje, su išblukusiais kilimais ir didelėmis abstrakcionistų drobėmis, gėrimais, atšaldytais ledu. Visą dieną tinginiaudami jie praleido milžiniškame, vaistažolėmis kvepiančiame sode, maudėsi baseine, žaidė teniso kortuose. Jai tai buvo pirmieji privatūs, o ne statyti vietos savivaldybės

* *Second Summer of Love* – terminas siejamas su 1988–1989 metų vasaromis, kada jaunimo vakarėliuose imta klausytis elektroninės šokių muzikos ir vartoti ekstazijos tabletes.

teniso kortai. Gurkšnojant džiną su toniku, supantis pintuose vytelių krėsluose ir grožintis puikia aplinka, ji nejučia prisiminė „Didįjį Getsbį“. Aišku, vėliau ji viską sugadino, nes per vakarienę padaugino išgerti, susibarė su Deksterio tėvu – ramiu, kukliu, santūraus proto vyruku – dėl Nikaragvos, į jos akibroktą Deksteris žvelgė susižavėjęs ir nusivylęs, tarsi ji būtų buvusi išpaikintas šunytiš, staiga ėmęs ir prisisiojęs ant kilimo. Negi ji iš tiesų galėjo sėdėti prie jų stalo, šveisti jų maistą ir išvadinti jo tėvą fašistu? Tą naktį ji miegojo svečių kambaryje, apgirtusi ir atgailaujanti, laukdama beldimo į duris, kurio taip ir nesulaukė, romantiškas viltis paaukojusi sandinistams, o iš jų dėkingumo nėra ko tikėtis.

Vėliau jie susitiko Londone balandžio mėnesį bendro draugo Kelamo dvidešimt trečiojo gimtadienio vakarėlyje, o kitą dieną abu praleido Kensingtono soduose, gerdami vyną tiesiai iš butelio ir šnekučiuodamiesi. Žinoma, jai viskas buvo atleista, ir jie vėl stačia galva nėrė į beprotišką familiarią draugystę; beprotišką bent jau jai, nes gulėdama ant šviežios pavasario žolės ir beveik liesdama rankomis jo odą, klausėsi pasakojimo apie Lolą, tą nuostabiai žavią ir nepakartojamą ispanę, kurią jis sutiko slidinėdamas Pirėnuose.

Paskui jis vėl išvyko po pasaulį plėsti akiračio. Paaiškėjo, kad Kinija Deksterio skoniui per daug svetimas ir ideologizuotas kraštas, tad, užuot sėdėjęs tenai, jis leidosi į ilgą, ištisus metus trunkančią kelionę po turistiniuose lankstinukuose išgarsintus vadinamuosius linksmybių miestus. Tad dabar jie pasidarė susirašinėjimo draugai: Ema kurdė ilgiausius, įtampos kupinus laiškus, prigrūstus pigių juokelių ir pabraukymų, priverstinio geraširdiško šaipymosi iš savęs ir vos slepiamo ilgesio; dviejų tūkstančių žodžių meilės aktus popieriuje, pasiūstus oro paštu. Laiškai, tos kompiliacinės garsajuostės, buvo lyg variklis, pade-

dantis išlieti neišsakytas emocijas, kurioms ji skyrė pernelyg daug laiko ir energijos. O Deksteris jai siuntė šykščius atvirukus su trumpais užrašais: „IŠPROTĖJĘS Amsterdamas“, „PAKVAIŠUSI Barselona“, „Dublinas SIAUTĖJA. Šįryt jaučiuosi šlykščiai, kaip išvartytas šuo“. Kaip kelionių įspūdžių aprašinėtojas, jis tikrai nėra iš tolo neprilygo Briusui Čatvinui, tačiau ji vis tiek slapčia įsi-brukdavo kelis atvirukus į žeminio palto kišenę ir leisdavosi į ilgus, melancholiškus pasivaikščiojimus po viržiais apaugusias Ilklio dykynes, mėgindama įžvelgti slaptą žodžių „Venecija visiškai užtvindyta!!!“ prasmę.

– Po galais, kas tas Deksteris? – paklausė mama, stebėlydama į kitą atviruko pusę. – Tavo kavalierius, ar ne? – Paskui susirūpinusi priekaištavo: – Ar negalvoji, kad reikėtų imtis darbo Gaso bare? – Ema buvo gavusi pasiūlymą pilstyti alų vietos barelyje, tačiau laikas bėgo, ir ji jautė, kad jos smegenys pamažu ima pūti, kaip koks mėsgalys, užmestas ir pamirštas ant apatinės šaldytuvo lentynos.

Tada paskambino Garis Natkinas, tas džiūsna trockistas, kuris 1986-aisiais įkalbino ją vaidinti beprotiškame, bekompromisiniame Bertoldo Brechto spektaklyje „Trečiojo reicho sumaištis ir baimė“, o paskui tris valandas beprotiškai, be jokių kompromisų ją bučiavo furšete po premjeros. Iškart po to jis pasikvietė ją į dvigubą Piterio Grinavėjaus kino filmo seansą ir keturias valandas kantriai laukė, kol pagaliau išdrįso lyg netyčia uždėti ranką ant kairiosios krūties, tarsi norėdamas pataisyti šviesos jungiklį. Tą vakarą jiedu mylėjosi ankštoje dvokiančioje viengulėje lovoje po plakatu „Mūšis dėl Alžyro“, o Garis rūpinosi, kad jai nepasirodytų, jog jis su ja elgiasi kaip su daiktu. Paskui vėl nieko, nė žodelio, kol staiga vieną vėlų gegužės vakarą telefono ragelyje pasigirdo jo tylūs, neryžtingi žodžiai:

– Ar nenorėtum stoti į mano teatro kooperatyvą?

Ema neturėjo jokių ambicijų dėl aktorystės ir nejautė didžiulės meilės teatrui, nebent galėjo veikti kaip tarpininkė, perteikianti tekstą ir idėjas. „Kūjo“ teatras turėjo tapti naujos kartos pažangiu teatrinio kooperatyvu, kuriame būtų paisoma bendrų interesų, dirbama su kolektyviniu užsidegimu, kuris būtų lyg rašytinis manifestas, skelbiantis pasiryžimą menu auklėti jaunąją kartą. Gal išpliekis koks romanas, maštė Ema, ar atsiras galimybė pasimėgauti seksu. Taigi ji susikrovė kuprinę, atsisveikino su savo skeptiškais tėvais, sėdo į mikroautobusą ir išvažiavo kaip į didžiausią misiją, kaip į teatrinį Ispanijos pilietinį karą, remiamą Meno tarybos.

Bet kur po trijų mėnesių dingo žmogiška šiluma, bičiulystė, socialinių vertybių supratimas, aukštų idealų siekimas, paremtas smagiu darbu? Juk jie turėjo suburti kooperatyvą. Taip buvo užrašyta ir ant autobusiuko šono, ji pati piešė ir rašė, pasidėjusi trafareta. „Nekenčiu šito darbo, nekenčiu šito darbo“, – kartojo Sidas. Ema užsidengė delnais ausis ir mintyse uždavė sau keletą fundamentalių klausimų.

Ko aš čia sėdžiu?

Ar aš tikrai nuveiksiu ką nors naudingo?

Kodėl ji nenori apsirengti?

Iš kur čia toks dvokas?

Kur aš šiuo metu norėčiau būti?

Ogi ji norėtų dabar būti Romoje kartu su Deksteriu Meihju. Lovoje.

– Šafts-berio aveniu.

– Ne, Šafts-be-rio. Trys skiemenys.

– Ličesterio aikštė.

– Lesterio aikštė.

– Kodėl ne Ličesterio?